

poſſint dominos obligare, & adverſus illos in iudicio compa-
 rante: quod præter leges à nobis ſuprà expenſas, conſtat etiam ex leg. *Non ſolum* 49. §. 2. *ſ. de Peculio*, ubi Papinianus inquit: *An debitor, vel ſervus domini, vel domino ſervus intelligatur, ex cauſa civili comparandum eſt.* Ad tertium reſpondeo, legem Regiam loqui de promiſſione merè liberali: non verò de contractu oneroſo, qualis eſt dum ſervus, oblato pretio, redemptionem ſuam tentat, & multo magis dum plena peculii ſui adminiſtrationem habet. Dominus ſponte promittens libertatem ſervo, tenetur naturaliter: & in foro conſcientiæ illum manumittere, licet non teneatur civiliter, & idè ait lex municipalis, quòd promiſſio facta à domino in favorem ſervi non tenet, neque è converſo: *De manera, que ſe pcedan apremitar*, quòd ſolam ad obligationem civilem referendum eſt, ut in terminis terminantibus tenetur Joana. de Molina in *differentia inter forum conſcientiæ, & externum*, noſter Ludovic. de Molina tom. 2. *de Juſtit. traſt. 2. diſput. 38. §. Primus eſt*, Lopez, P. Thom. Sanch. 7. *de Matrim. diſput. 24. num. 22.* & plures alii: ſi ergo dominus liberaliter offerens libertatem, tenetur in conſcien-

tia illum ſervo concedere, quid mirum, quòd contractu oneroſo, & præcedente adèd amplià & deſpoticà adminiſtrationis licentià circa peculium, civiliter teneatur dominus ſervo circa ſuam libertatem?

181. Objicies tertio leg. *Cam ſervus* 54. *ſ. Mandati, vel contra*, ubi Papinianus agens de ſervo mandante ſe redimi: *Quòd de ſuis nummis emptor (mandatarius ſcilicet) pretium dederit, (neque enim aliter iudicio venditi liberari poſſit) quari ſolet, an utiliter de peculio agere poſſit? Et verum, & utilius videtur, Prætorem de huiusmodi contractibus ſervorum non cogitaſſe, quo ſe ipſi mala ratione dominis auferunt: ergo Prætor exaudire acquit ſervos, dum apud ipſum pro ſua libertate comparent. Reſpondeo, legem expreſſè loqui de ſervo ſe redimente, non ſuis nummis, & non habente liberam adminiſtrationem peculii, ſed mala ratione ſe auferente à domini poteſtate, hoc eſt, *malo more, ac dolo*, ut explicant communiter Interpretes, & de quo agitur *God. ſi ſervus extero ſe emi mandaverit*, non verò de ſervo prout à nobis in decurſu quaſtionis ad dubium præſens exponitur. Alia argumenta, conſulto omitimus, cum ex ſuperiùs jactis facile dilui poſſint. Quibus*

omnibus probabilem arbitror, quam expoſuimus ſententiam in favorem abjectæ, & miſeræ ſervorum conditionis: & cujus probabilitatem periculis in jure Magiſtris diſcendiſſimam ſubjicio: quòd ſi leviſſimis legam, & rationum fuleris eam innimè pronuntiaverim, manus libenter conferam, conarique fuiſſe ſatis diſſitebitur prudentum nullus.

SECTIO VII.

AN, ET QUALITER
 contrahere poſſint Religioſi
 Monachales, & Mendicantes.

182. PLURIMA circa Religioſorum contractus exagitari poſſent, tum de Religioſis beneficiatis, qui beneficii fructus percipiunt, tum de ejectis, in ſeculoque commorantibus; tum de aliquibus contractibus, iſtis ſpecialiter prohibitis, qualis eſt negotiatio ſtricta, conſectio teſtamenti, aditio hæreditatis, donatio cauſa mortis; & ſic de aliis, à quorum enodatione operam in præſenti ſubtrahimus; quia non ad tractatam de contractibus in genere, ſed in particulari, & ad tractatum de ſtatu Religioſo concernunt: ſolam igitur hic

enucleabimus, quæ ad contractus in genere ſpectant: priuſque qualiter Religioſi ſolemnitudo paupertatis adſtricti contrahere poſſint, & obligari; poſteaque de Religioſis Societatis noſtræ, voto ſolum paupertatis ſimplici ligatis, & qualiter Monafterium ex Religioſorum contractibus teneatur, diſputationem aggredimur.

SUBSECTIO I.

UTRUM, ET QUOMODO
 Religioſi voto ſolemnitudo paupertatis adſtricti contrahere valeant?

183. STATIM ſupponendum eſt, nullam eſſe in præſenti controverſiam de Novitiis, qui vota ſolemnia adhuc non nuncuparunt: nam hi, licet Religioſi ſtatù privilegiorum participes ſint, aſt in odioſis cum Religioſis nequam communicant. Res præſectò ſecundum ſe ſtricta eſt abſolutio dominii, inhabilitaque ad contrahendum: ſubindeque Novitiis poſſunt valide, & licet contrahere, niſi alio joris impedimento obnoxii ſint: nec ſeſdem quaſtionibus nobis eſt de Religioſis Militaribus, de quibus pro indubitato eſt, proprietatem, ac domi-

minium bonorum suorum habere, liberèque illa distrahere possit quibusvis contractibus. Uterius sermo non est de Religiosis in ordine ad contractus de rebus purè spiritualibus, & sacris, sive solum cum Deo, sive cum hominibus celebratos: hi ergo damnato in Religionis præiudicium non vergant, iniri valide, licetque à Religiosis possunt.

184. Uadè dubium solum vertitur ad Religiosum Monachales, & Mendicantes solemniter paupertatis voto adstrictos; de quibus certum est, nullum omnino dominium nedum plenum, & directum, sed ne quidem utile posse habere circa pecuniam, aliasque res pretio æstimabiles. Certum etiam est, questionem non esse de Religioso contrahente de licentia sibi Prælati, quæ licentia communi sufficit, ut sit tacite, non enim requiritur necessariò expressa, ut docent omnes, fitmatque Exim. D.P. Suarez tom. 3. de Religio. agens de voto paupertatis. Certum præterea est, Religiosum contrahentem sine licentia Superioris graviter ex genere suo peccare, nisi materiæ parvitatem gravitatem devitet. Constatque primò, ex cap. Cum ad Monasterium de statu Monachorum, & cap. Non dicatis 12. quæst. 1. In

quibus habetur, Religiosum nullius rei proprietatem habere, nec eis licere, actum, qui proprietatem redoleat, exequi: atqui contractum celebrare est actus proprietatis: ergo eis non licet. Secundò: Quia alienatio facta à Religioso sine Prælati interventu, est furtum, cum sit contractio rei alienæ: ergo est illicita.

185. Dico primò: Contractus onerosus celebratus à Religioso, nullà obtentà licentiâ Superioris tacitâ, aut expressâ, est omnino civiliter nullus est communis inter omnes Doctores, quos latè referunt Ceballos Communes contra commun. quæst. 446. Sanch. lib. 7. in Decalog. cap. 31. Palao tract. 16. disput. 3. punct. 15. Probatur primò, ex præcatis cap. Cum ad Monasterium, & non dicatis, in quibus alegatur à Religiosis communis proprietas, quæ necessariò est ad civilem substantiam contractus. Secundò probatur, à paritate minorum, & servorum, quibus sine curacoris, & domini licentiâ civiliter reprobantur contractus: atqui quoad hoc Religiosi cõparantur minoribus, & servis, cum sine sub aliena potestate: ergo, &c. Tandem, quia Religiosi nec habent, nec habere possunt dominium: ergo nequeunt illud transferre: ergo nec nomine suo validè

ci-

civiliter possunt contrahere: in hac conclusione nulla est difficultas apud Authores.

186. Præcipua controversia ad obligationem naturalem devolvitur: Quo in puncto prima sententia addit: Religiosum contrahentem sine ulla licentiâ Prælati naturaliter obligari: ita Abbas conf. 104. vol. 1. Rosella, Tabiena, Navarrus, PP. Sanch. ubi supra num. 37. Rebellas de Justit. 2. part. lib. 1. quæst. 5. cap. 11. Lessius lib. 2. capit. 2. dub. 1. num. 6. Azor tom. 1. lib. 12. cap. 11. quæst. 5. & alii apud ipsos. Secunda, omnem obligationem adhuc naturalem à Religiosi contractibus sine licentiâ initis prorsus amandat: ita Hostiensis, Panormitan. Felinus, Lessius, & alii apud prædictum Sanchez: insuper Ceballos ubi supra, alios referens, necnon PP. Molin. disput. 140. Onate tract. 2. de Contract. disput. 4. sect. 9. num. 129. ubi plures alias recenset. Tertia, est P. Palao ubi supra num. 3. statuentis, Religiosum naturaliter obligari, dum contractus celebrat de rebus, & actionibus personalibus, secus verò de rebus purè temporalibus, & pretio æstimabilibus.

187. Dico ergo secundò: Religiosum sine ulla superioris licentiâ contrahens de bonis temporalibus, & pretio dignis,

nec naturaliter obligatur directè; obligatur tamen reflexè ex iustitia, ad procurandum quantum est ex se, ut contractus valeat, atque excutitur mandetur: bipartitâ hac conclusione in amicum sædus rediguntur opposita in hoc puncto, quas numero præcedenti opiniones retulimus: nec aliud ex argumentis utriusque sententiæ deducitur, nisi utraque nostræ conclusionis pars.

188. Probatur ergo prima, ex præallegatis cap. Cum ad Monasterium, & non dicatis, ex quibus constat Religiosum nullum omnino dominium habere: atqui contractus initis de re, circa quam nullum omnino dominium habet contrahens, nec potest habere, est nullus naturaliter: ergo eorum contractus naturaliter invalidi sunt, etiam si sint de rebus, quas in modum peculii habent, quia de his nullum dominium, sed usus præcisè illis concessus est. Probatur secundò ex cap. 2. de Testamentis in 6. ubi dicitur: Religiosum, nec velle, nec nolle habere: sed ubi deficit velle, & consensus liber, contractus non solum civiliter, sed etiam naturaliter nullus est: ergo, &c. Tandem probatur: Qui validè naturaliter contrahit, tenetur in conscientia exequi contractum; dominiumque transfere, si contrac-

trac-

tractus ex illorum classi sit, qui petant translationem dominii: ergo Religiosus similem contractum celebrans teneatur transferre dominium; atqui nullum habet: ergo teneatur contrahere rem alienam, & furto coinquinari.

189. Secunda verò pars, conclusionis nostræ ab opposito probatur: quia ex illa obligatione reflexa, nec contrahat rem alienam, nec promittit aliquid, quod non sit in sua potestate; solum enim manet obligatus ad procurandum, ut ipse superior ratum habeat contractum ab ipso inceptum: ergo non est unde repugnet talis contractus reflexus, obligatioque naturalis ex illo orta. Probatum secundò: Religiosus serid, & bonâ fide contrahens, intendit se obligare modo sibi possibili, & facere rem deductam in contractum suam alterius, prout ad se spectat: atqui hoc solum potest prestare, quatenus promittit alteri suam operam, industriaeque suam licitam in hunc finem: ergo ad hoc teneatur. Tandem probatur paritate voti, aut promissionis Deo factæ, quæ valida est, usque dum à superiore irritetur; atqui in hoc nulla differentia est inter promissionem Deo factam, & illam obligationem ecclesiam, nam utrumque re-

quirat liberum consensum: ergo, &c.

190. Dico tertio: Contrahens cum Religioso contractu oneroso, in quo ob defectum licentiæ non obligatur Religiosus, non manet obligatus Religioni: ac proinde, etiam si Religio postea velit stare contractui, potest qui cum Religioso contraxit, pro libito suo rescire: ita PP. *Lesius lib. 2. de Justit. cap. 42. dub. 2. numer. 902. Palao ubi supra tractat. 16. disput. 3. punct. 35. num. 7. contra communem Canonistarum, & Moralistarum, quos plenâ manu dabant PP. Sanch. ubi supra num. 28. & Oñate ubi supra, quos communiter sequuntur RR. Probatum nostrâ conclusio primò: In omnibus contractibus onerosis debet attendi æqualitas inter contrahentes, nisi speciali, & expresso jure excipiat aliquis contractus, atqui nullo speciali jure invenitur exceptus contractus onerosus Religiosi sine licentiâ celebrati, ut ipsi adversarii fatentur: ergo, &c. Confirmatur: Exceptio, quæ præjudicium Religioni, & ejus membris creare potest, neuiquam concessa est Religionibus, nec argumento à paritate extendi debet: atqui quòd contractus Religiosi non authorati à Prælato claudicat ex parte alterius contrahentis,*

teneaturque ex parte Religionis, præjudicium Religioni potest creare, & Religioso, cum favore potest violationi pauperatis, deceptioni contrahentium, & querelis gravissimis, & de tractionibus, tam in Prælatos, tam in contrahentes Religiosos, ut non sine gravi prudentum dolore, & rubore exaudiri soleant: ergo dicendum est, tales contractus utrinque claudicare.

191. Probatum secundò ab everfione præcipui fundamenti adversariorum: Idè tenet talis contractus in favorem Religionis, quia contrahens cum pupillo, & minore non authoratis à curatore, neque personatis à tutore tenet in favorem utriusque, ut latius supra diximus, Religiososque assimilatur pupillo, & minori: atqui hæc paritas nullius momenti est in præfenti. Primò: Quia ubi diversissima est ratio, nequit esse, extensio privilegii, neque paritas tenet; sed inter Religiosum, & minorem diversissima est ratio pro contractibus: nam minoribus conceditur illud privilegium in odium contrahentium, qui præsumuntur intendisse decipere innocentes minores, & pupillos, utpotè obnoxios deceptioni ob defectum ætatis; quæ ratio nullo modo favet Religioso, quin potius præsumptio potius est contra

ipsum Religiosum, qui fraudis, & doli cum capacissimus sit, sciensque, se non posse obligari, vult alium contrahentem decipiendi adstringere, & obligare: ergo paritas in hoc casu nulla est.

192. Secundò evincitur, paritatem nullam esse: Quia si paritas à contractu minorum ad Religiosi contractum teneret, eadem formâ posset argui, quòd sicut minor habet dominium naturale suorum bonorum, sui que peculii, ita etiam Religiosus. Insuper, quòd sicut minor habet velle, & nollet, ita etiam Religiosus. Tertio: Quia juxta PP. Sanch. & Molina, & apud plerosque Canonicos, qui nobis hic adversantur, contractus juratus à minore sine autoritate curatoris initus, valet civiliter, neuiquamque ad illius confirmationem requiritur approbatio curatoris: ergo idem dicendum erit de contractu Religiosi, sine licentiâ Prælati inicit, si Religiosus jurat stare contractui: quod profectò nullus concedit.

193. Aliud fundamentum adversariorum est: quòd contractus sine debita solemnitate celebratus cum Ecclesia, tenet ex parte contrahentis, qui resistit nequit, nisi Ecclesia consentiat, & contrahens cum Re-

ligioso censetur cum Ecclesia contrahere: atqui fundamentum hoc nullius roboris est, nimirum: quod probat: ergo nihil evincit. Probatur minor primò: Ideò Ecclesiæ contractibus conceditur illud privilegium, quia ex parte Ecclesiæ culpa nec esse potest, nec suspicari: sed hæc non intervenit in Religioso, qui nomine proprio, non verò nomine Conventus contrahit: ergo paritas nihil probat. Quod autem nimis probet paritas ab Ecclesia petita sic ostendo: Si Religiosus tali privilegio gaudere, quia Ecclesia illo gaudet, gauderet utique eodem privilegio omnis persona Ecclesiastica: ex quo ulterius sequeretur, quòd omnis beneficiarius in suis contractibus personalibus fruere tali privilegio, amplissimisque pateret aditus fraudibus, & deceptionibus, quod falsissimum est.

194 Dico quartò: Religiosus celebrans contractum stipulationis in favorem Monasterii valde contrahit, dummodo Monasterium non resistat. Imò in tali stipulatione nullum adhuc leve peccatum committit: ita communiter DD. quibus citatis adherent Tapia *Authent. ingressit*, verbo: *Sua*, cap. 7. numer. 5. de *Sacrosanct. Eccl. Palao ubi supra numer. 5.* Sanchez numer. 31. & 32. licet hic postre-

mus censetur, Religiosum stipulantem leviter peccare. Probatur: Valor civilis talis contractus ex §. *Siquis alii*, *Intitut. de Inutil. stipulat.* & leg. *Stipulatio ista*, §. *Alteri*, ff. de *Verb. obligat.* & leg. *Regia* 17. tit. 11. part. 5. Ratione etiam probatur: Quia similis stipulatio in favorem Monasterii, cum non vergetur in utilitatem ipsius Religiosi stipulantis, presumitur quasi donatio facta ipsi Monasterio: quod autem expers omnino sit à culpa, probatur: Quia nequit intervenire culpa ulla, in eo quòd Religiosus utatur privilegio ipsi à jure concessio in favorem Monasterii: atqui quòd talis stipulatio valeat conceditur Religioso in Monasterii favorem in practatis juribus, præsertim dicto §. *Siquis alii*: ergo, &c.

195 Insuper non est caput, undè Religiosus iste condemnari debeat, ut reus culpe adhuc levis; nam, ut ipsemet P. Sanchez fatetur, nihil contra paupertatis votum in hac stipulatione exequitur, cum nihil sibi, sed Monasterio rem donatam querat: nec contra obedientiam, nec contra aliam virtutem per se aliquò immiscetur in hac stipulatione: ergo nullum peccatum continet. Cæterum advertendum est cum ipso P. Sanchez, quòd si Religiosus al-

alteri à Monasterio stipuletur, nulla est stipulatio; nam privilegium à jure conceditur, dum in favorem illius cui subjeitur, stipulationem init. At verò si alter mandatum dedit, ut pro ipso, Religiosus stipuletur, tunc quòd actio non acquiritur mandanti, sed Monasterio; quòd postea tenetur actionem cedere ipsi mandanti, paritate servi fructuarii; cujus stipulatio facta pro alio, domino cedit: tenetur tamen dominus actionem mandanti cedere, leg. *Si liber homo*, ff. de *Stipulat. serv.*

196 Objicies primò contra secundam conclusionem ex P. Sanchez. votum, emissum à Religioso, illum obligat, nisi irritetur à superiore: atqui nullum discrimen est inter votum, & promissionem homini factam, utraque enim obligatio liberum consensum exigit, & ut irrevocabilis sit, consensum superioris exposcit: ergo promissio homini facta à Religioso sine Prælati licentia naturaliter obligat. Argumentum si quid probat, probat etiam contra ipsum P. Sanchez. sic enim in ipsum reverberatur. Nullum discrimen datur inter votum, & promissionem homini factam: atqui votum, ex licentia superioris emissam, adhuc potest irritari ab ipso superiore, ac proinde post-

quam jam valuit, acceptatum, que fuit à Deo: ergo etiam promissio facta homini à Religioso, ex licentia Superioris potest irritari: atqui hoc non admittit P. Sanchez. imò oppositum docet cap. 31. numer. 41. lib. 7. Summa: ergo aliquid discrimen inter votum, & promissionem intercedit. Retorqueatur secundò in ipsum P. Sanchez: Inter votum, & promissionem homini factam nullum discrimen est; sed juxta P. Sanchez. lib. 6. de *Matrimon. disput. 39. numer. 10.* pater potest irritare vota realia emissa à filiofamilias non solum ante vigesimum quintum annum, verum etiam postquam majorennis est: ergo poterit irritare contractus, ac impedire contractum, obligationemque homini quasitam: atqui hoc expresse negat dicta *disput. 39. de Matrimon. numer. 1.* ergo paritas ex voto desumpta nulla est.

197 Respondeo ergo, distinguendo minorem: inter votum, & promissionem homini factam circa actiones personales nullum est discrimen, concedo: circa bona temporalia, quorum dispositio voto paupertatis prohibetur, nego: secundò nego absolutè minorem: dispar ratio fiat in eo: quia mitius agitur cum Deo, quam cum hominibus, leg. *Celsus*, ff. de *Recept. arbit.*

198 Objicies secundò cum eodem: Pupilli, & minores licet habeant interdictum suorum bonorum administrationem, tamen dum contrahunt non auctoritati, naturaliter obligantur, ut supra ex professo itavimus: sed Religiosi pupillis, & minoribus coarquantur: ergo dum sine Prælato contrahunt, obligatione naturali tenentur. Secundò, Religiosi non sunt magis subditi potestati alienæ, quam servi: atqui isti ex contractibus naturaliter obligantur, ut precedenti Sæc. propugnativus, adhuc dum contrahunt non personati à dominis: ergo pariter dicendum est de Religiosis. Urgetur hoc aliter: servi naturaliter obligantur, quia quoad sua naturale omnes homines sunt æquales, ex supra allata leg. *Quod attinet, ff. de Reg. jur.* sed hæc ratio in Religioso militat: ergo. Roboratur hoc ipsum alia viâ: Servus naturaliter obligatur, dum de peculio contrahit: atqui Religiosi habere solent suum peculium: ergo naturaliter obligantur circa illud, ipsaque Religio tenebitur actione de peculio ex eorum contractibus, sicut domini in servorum contractibus.

199 Ad argumentum jam factum, superque à nobis assignatum est multiplex discrimen in probatione secunda tertia con-

clusionis inter contractus Religiosi, & contractus minoris, & pupilli: nunc autem respondeo, disparitatem esse: quia minores, & pupilli licet non habeant administrationem bonorum, habent tamen verum naturale dominium in ipsa; secus verò Religiosus: contractus igitur dum elicit nullus defectus domini: ut evenit in Religiosorum contractibus, nedum civiliter, sed etiam naturaliter nullus est. Ad secundò primò nego majorem: nam servus dum peculium habet, potest se à servitute, & subjectione potestatis alterius liberari, Religiosus verò id minime potest. Secundò, eâ admittâ, nego consequentiam: discrimen est: quia servus habet verum dominium naturale in suum peculium: Religiosus verò solum habet usum facti in illud. Ad urgentiam ajo, quòd ex illa potius roboratur nostra conclusio: quia nullus homo potest, aut civiliter, aut naturaliter alienare rem cujus dominium nullum habet: atqui Religiosus nullius rei dominium habet: ergo ex eo quòd homines omnes sunt æquales, potius inferretur, Religiosum nec naturaliter posse contrahere. Ad roborationem distingo majorem: servus obligatur, dum contrahit de peculio, circa quod habet verum dominium, concedo: circa quòd nul-

nullum dominium habet, sed solum usum facti, nego: & de costatis terminis distincta minori: nego consequentiam.

200 Objicies tertio: ubi fidejussor manet obligatus, necesse est intervenire obligationem naturalem, ut multis legibus firmavimus agentes de minoribus, ut leg. 1. 2. & 47. ff. de Fidejussor. idemque tenet, ubi pignus valide datur pro securitate debiti; atqui fidejubsens pro Religioso sine superiore contrahente tenetur, pignusque, si pro asscuracione debiti apud creditorem deponatur: ergo quia Religiosus naturaliter manet obligatus. Secundò: Religiosi possunt institui heredes, possunt illis legata relinqui, donationes fieri: ergo quia possunt contrahere. Ad argumentum nego minorem: quam in casu nostræ conclusionis falsam reputat, & merito ipse P. Sanchez num. 42. nisi fidejussor constituat se principalem debitorem in ipsa scriptura cum principali contrahente, ut optime taceat Gutierrez cum aliis de *furment. 1. part. cap. 32. num. 8. & 11.* vel si renuntiet beneficium excusionis sibi concessum in Authent. de Fidejuss. & Authent. *Presente, Cod. de Fidejussor.* Ad secundò, distingo antecedens: si ea omnia sunt nomine Religionis, & dominium in ipsam Religionem transeat,

concedo: aliter, nego: argumenta contra tertiam conclusionem desumpta ex paritatibus contractuum minorum, & Ecclesiæ ibi soluta jam manent.

SUBSECTIO II.

UTRUM MONASTERIUM

ex Religiosis delictis, & ejus contractibus obligetur?

201 PUNCTUM hoc eruditione, sæcunditate, & ingenio, sibi familiari pertractat P. Sanchez ubi supra *disput. scilicet 31. lib. 7. in Decalog. à numer. 1. usque 26.* nos verò perscrictam ea dabimus, quoniam potius ad praxim, quam ad Scholæ difficultatem habentis Consule prælaudatum Sanchez, & Ceballos *tom. Commun. contra commun. quest. 446.* Certum igitur est Monasterium neutiquam teneri ex delicto Religiosi, etiam Prælati, nisi forte ex tali delicto commodum aliquod fuerit assequutum: constat aperte *cap. Si Episc. 16. quest. 6.* & Regula delictum 76. de Reg. jur. in 6. si autem Monasterium commodum aliquod ex delicto Religiosi lucraretur, tunc tenebitur ratione rei iniquè acceptæ: si verò Religiosus habeat peculium, tunc ex peculio tenebitur satisfacere.

Nec

202 Nec in contrarium facit, quod dominus teneatur de delicto servi, licet servus domino ignorante illud perpetraverit, ut habetur Instit. de Noxal. action. leg. Quod si minor, §. Servus, ff. de Minor. & alii. Nam est apertum, latumque discrimen: servus siquidem potest pro noxa tradi, secus autem persona Sacra.

203 Certum etiam est: Monasterium ad debita Religiosi in cuius bonis pleno jure successit, teneri duntaxat juxta vires hereditatis, & non amplius censent. Abbas cap. 18. numer. 2. Sanch. numer. 3. Molina tom. 1. de Jusfit. disput. 140. Palao de Voto paupertatis, tract. 16. disput. 3. punct. 16. & alii plures, contra aliquos: prima partis ratio est: Quia omnis successor teneatur ere alieno ejus, cui succedit. Secunda pars constat ex eo, quod cum Monasterium solum teneatur solvere debita Religiosi propter bona, que ab illo accepit, solum tenebitur juxta vires bonorum, & non amplius, tum quia Monasterium non censetur heres universalis.

204 Major autem est difficultas: Utrum, scilicet, Monasterium teneatur solvere debita contracta à Religioso ante ingressum Religionis, si post professionem ipsius aliqua bona

adveniant Monasterio, aut hereditate, donatione, aut legato occasione Religiosi, vel ipse Religiosus labore, aut industria aliquid denud acquirat. Quo in dubio communis, & recepta sententia propugnat, obligari Monasterium solvere ex hujusmodi bonis debita ante professionem contracta: ita expressè tenent cum multis Canonistis PP. Azor tom. 1. Instit. Moral. lib. 22. cap. 10. quest. 8. & Sanch. ubi supra num. 4. P. verò Palao ubi supra num. 2. contrarium censet, scilicet, Monasterium ex bonis, que occasione Religiosi illi adventant, aut ex illis, que ipse Religiosus comparare potest, non teneri solvere creditoribus, quibus Religiosus ipse ante ingressum erat obligatus.

205 Movetur primò: Quia qui ere alieno gravatus Religionem vult ingredi, potest id exequi, si spes non affulgeat, ut brevi tempore possit satisfacere creditoribus, dummodo bonis cedat: eaque cessione factà, ipsoque Religionis ingressu taliter debita extinguit, ut nec Prælatus teneatur illi facultatem concedere, ut labores; imò nec ipse Religiosus teneatur uti tali licentià, etsi Prælatus eam spontè concedat, ut tenent Sylvest. Lessus lib. 2. cap. 42. dub. 3. numer. 31. ipse Palao disput. 1.

de statu Religioso, punct. 7. §. 4. num. 8. & plures alii: ergo Monasterium non tenetur satisfacere creditoribus ex bonis occasione talis Religiosi illi adventantibus. Secundo: Quia ea bona licet occasione Religiosi Monasterio veniant, tamen non acquiruntur Religioso. Tertio: Quia per Religiosam professionem debita sunt extincta: ergo Monasterium non tenetur postea solvere: ceterum non audeat præcitare Palao sententià huic suffragium ferre, sed aliis desinendam committit. Ego sanè libenter subscriberem doctissimo huic in jure Magistro; sed ut illi prorsus adhæream, aliis punctum hoc decidendum relinquo.

206 Circa contractus post professionem à Religioso celebratos est concursus Doctorum sententià, Monasterium neutquam ad illos obligari, si licentià non concessit, ut illos celebraret; non enim est caput undè Monasterium tali contractui teneatur; nisi forte (ut jam supra monuimus ex contractu ditius evaserit, argumento ex paritate contractus filii familias, aut servi: ex quo pater, aut dominus non præbentes auctoritatem ad illum, non tenentur, nisi in quantum ex illo locupletiores fiunt, leg. 1. §. Si cum

impubere, ff. de Peculio, & aliis supra datis.

207 Conveniunt itidem Doctores, Monasterium teneri ad contractus initos à Monacho habente facultatem, aut expressam, aut tacitam à Prælato: subindeque Monasterium obligari, ex contractu inito à Religioso ex superioris licentià extra Monasterium commorante studiorum causâ, aut ratione alterius negotii in utilitatem Monasterii, dummodo expensæ factæ à Religioso congruentes sint illius statui, & negotiis. Cujus ratio est: Quia Prælatus concedens subdito veniam, ut ibi commoretur, consequens est, ut concedat facultatem, ad ea omnia, sine quibus Monachus extra Monasterium nequit esse, qualia sunt expensæ necessariæ ad studium, vel negotium: argumento ex leg. Cum quid de Reg. juris in 6. atque paritate patris obligati ad contractus, & ad solutionem mutui à filio familias contracti pro expensis studii, aut negotii ad quod à patre missus fuit, ex leg. Sed Julianus 9. §. Proinde, vers. Quod dicitur, ff. Ad Senat. Consult. Macedon. Uterius inferitur, posse hunc Religianem obligare ad securitatem meræ pecuniæ ab ipso accepta liberos, & alia suppellectilia conventus; itaque tenebitur illa liberare: ut plu-

plurimis relatis firmant præcicati Ceballos dicta quest. 446. num. 15. Sanch. num. 15. Azor tom. 1. lib. 22. cap. 11. quest. 11.

208 Difficultas tamen est inter Authores: Utrum, & qualiter teneatur Religiosus solvere mutuum, quod male contumpit, & de quo nihil apud illum remanet? Quo in puncto respondeo cum prælaudatis Ceballos ubi suprà num. 19. Sanchez num. 22. Palao num. 7. & Fabro §. Que diximus, Instit. Quod cum eo, contra Angelum, & paucos alios: Religiosum teneri solvere mutuum male contumptum, dummodo illud acceperit ex superioris licentia. Cujus ratio est primò: Quia idè non teneretur, quia gauderet privilegio filiofamilias concessio in leg. 1. & sequent. ff. Ad Macedonianum, & §. pempt. Instit. Quod cum eo: & leg. Regia 4. tit. 1. partit. 5. sed in casu mutui non participat circa hoc privilegium: ergo teneretur solvere. Probatur minor: Quia ratio, ob quam filiofamilias simile privilegium concessum fuit, neutiquam militat in Religioso: Nam ratio pro filiofamilias, ut aperte in legibus deceditur, est, ne filius mortem paternam capret, ut debitum solvat: atqui hæc ratio non militat in Religioso, qui succedere nequit, aut Monasterio,

aut Prelato: ergo ratio est omninò dispar. Secundo: Quia etsi concedamus Religiosum hujusmodi privilegio gaudere, adhuc in conscientia teneretur solvere; nam ut, Deo auspice, propugnabimus cum Menchaca, Padilla, Rebello, & plurimis primæ notæ Doctoribus inibi dandis, filiusfamilias in conscientia foro teneretur mutuum acceptum restituere: ergo etiam Religiosus tenebitur ex bonis quidem, quorum liberam dispositionem habet.

SUBSECTIO III.

QUALITER SCHOLARES
Religiosi Societatis JESU
possint contrahere.

209 Supponendum est primò: Votum paupertatis ex se, & quoad ejus essentiam prædicatæ genericæ, non privare dominio rerum jam acquisito, nec reddere voventem ipso facto incapacem acquirendi dominium. Cujus ratio est: Quia votum paupertatis est *promissio facta Deo non habendi proprium*: quæ promissio non excludit ipso facto proprium, sed obligat excludere: atque ita tradunt omnes cum P. Suarez tom. 3. de Relig. lib. 8. cap. 5. num. 14. etque certum in prædictis

pri-

privilegiis Scholarium nostræ Societatis, de quibus jam sermo erit.

210 Ceterum, licet votum paupertatis ex se non habeat privare statim dominio acquisito, nec reddere incapacem voventem illud denuò acquirendi: de jure tamen Ecclesiastico votum solemne paupertatis statim præstat hos effectus: ut tenent Doctores omnes in cap. Cum ad Monasterium, de statu Monach. & ex Trident. Sess. 25. cap. 2. de Regul.

211 Supponendum est secundo: Votum simplex paupertatis, quale ab Scholaribus, & Coadjutoribus Societatis emittitur expleto Noviciatus biennio, nec privare illos dominio, præhabito, nec reddere illos incapaces denuò acquirendi dominium. Hæc supposito expressè definita est à Gregorio XIII. in Bulla incip. Quanto fructuosus, & in Bulla Ascendente Domino, §. Licet, ubi hæc habentur: *Licet qui ad gradus Professorum, & Coadjutorum formarum nondum pervenerunt, bonorum suorum jus, atque dominium, tum alias ob justas causas, tum etiam, ut majorem Societas habeat libertatem, illos, si opus fuerit, cum minori offensione dimittendi, ad tempus Generalis Prepositi judicio præscribendum, valeant*

retinere. Quibus verbis Summus Pontifex non condit novum jus, sed antiquum declarat. Ast Coadjutores formati, licet votum solemne paupertatis non nuncupaverint, sunt tamen omninò incapaces domiil, ut constat ex Constitut. Societatis JESU, in Exam. cap. 4. §. 2. tum etiam, §. part. cap. 2. §. 12. atque etiam habetur prælegatâ Bullâ: *Ascendente Domino*, ac proinde nulla in præsentî controversia est de Professis, & Coadjutoribus formatis; cum hi incapaces omninò dominiil sint, de illisque dicendum est, quidquid in præcedentibus de contrahibus Religiosorum sanctum manet.

212 Supponendum est tertio cum P. Suarez tom. de Relig. tract. 10. lib. 4. cap. 4. num. 49 in princip. & num. 6. & Cardin. de Lugo tom. 1. de Justit. & jure, disput. 3. sect. 4. num. 86. Palao tract. 16. disp. 3. punct. 2. num. 5. quod licet in Bullis Pontificiis, & in nostris Constitutionibus solùm sit sermo de dominio, quod Scholares, & Coadjutores non formati possunt habere circa legitimam, & circa ea bona, quæ ante ingressum Religionis possidebant, nihilominus dicendum est, esse capaces denuò acquirendi dominium aliarum quarumcumque rerum, etiam si res denuò habeat

Ll non

non sunt fructus rei antea possessa, nec jure hereditario legitime accrescant. Suppositionis ratio est: quia prædicti Scholares, & Coadjutores sunt in se capaces domini, & alias nulla est lex, aut constitutio illos expressè inhabiles reddens ad domini denuò acquisitionem, ut necessarium erat ad hoc, ut pronuntiantur prorsus inhabiles illud acquirendi: ergo tenendum est, illos posse denuò dominium acquirere: votum ergo paupertatis solum obligat, ut non possint uti licet re ullà tanquam proprià, & sine superioris facultate, & ut non possint tale dominium denuò acquirere absque Prælati licentia.

213. Supponendum est quartò: Quod licet hi Scholares, & Coadjutores habiles sint ad hoc, ut possint acquirere dominium: aut dum aliquid accipiunt ex licentia Prælati, non acquirunt illius rei dominium; sed solum usum facti, dominium verò Religioni acquiritur, superiores de facto semper concedunt facultatem ad aliquid accipiendum juxta præscriptum Constitutionum nostrarum, in quibus, præsertim *part. 6. cap. 2. §. 1.* sic distinctio inter modum possidendi bona, quæ ante ingressum in Societatem Religiosus habebat, & mo-

dum possidendi bona post votorum emissionem acquisitorum: atqui bona, quæ habebantur ante Religionis ingressum sunt sub Religiosi vero dominio: ergo denuò acquisita solum sunt sua, quoad usum facti, quod Superiores disponunt de omnibus rebus Scholarum, eodem modo, ac de professorum bonis: quod exequi non possent, si dominium in illa bona dicti Scholares haberent; sicut non possunt superiores pro libito disponere de legitimâ Scholarum.

214. Supponendum est quintò: Contractus omnes, imò & dispositiones per viam ultimæ voluntatis ab his Religiosis voto solum simpliciter paupertatis ligatis factas abque Superioris licentiâ esse omnino illicitas: nam ratione paupertatis voti, nequeunt de ulla re disponere inconsulto, & in hoc conveniunt Doctores omnes, & deciditur expressè in Congreg. generali 5. *can. 7. & decret. 7. & 39.* Unde difficultas solum est de valore horum contractuum, dum absque superioris facultate celebrantur ab Scholaribus, & Coadjutoribus non formatis nostræ Societatis.

215. Prima sententia tenetur,

talem dispositionem, sive per contractus inter vivos, sive per ultimam voluntatem non solum esse illicitam, sed statim nullam. Ita PP. Molina *tom. 1. de Jusfit. disput. 139. numer. 111. qui tempore, & Lessius lib. 2. cap. 4. dub. 5. num. 28.* Secunda sententia propugnat prædictas dispositiones esse quidem validas, sed infirmas, & revocabiles ad nutum superioris, ita Eximius D. P. Suarez *tom. 4. de Religios. tract. 10. lib. 4. cap. 6. num. 12.* Palao ubi *suprà tract. 16. disput. 3. punct. 2. numer. 7.* Tertia tenet non solum validam, sed irrevocabilem fore, ita loquendo de testamentaria dispositione PP. Saneh. *num. 25.* Azor *tom. 1. Instit. Moral. lib. 12. quasi. 8. num. 20.* & in terminis de contractibus inter vivos. Cardin. de Lago *tom. 1. de Jusfit. & jur. disput. 3. sect. 4. num. 80.* Laiman *lib. 4. tract. 5. cap. 7. num. 3.*

216. Dico ergo primò: Dispositio facta ab Scholaribus nostræ Societatis, & à Coadjutoribus non formatis, sive per contractus inter vivos, sive per ultimam voluntatem non est statim nulla. Probatur primò: Dispositio facta à vero domino ad hoc jure positivè tali, & quæ nullo jure positivo irritatur, est valida: atqui Religiosus Societatis voto simpliciter paupertatis

ligatus (exceptis semper Coadjutoribus formatis) est verus dominus, ejusque dispositio nullo jure, aut Canonico, aut positivo, aut Jesuitico irritatur: ergo est valida. Probatur secundò: Ita se habet de facto Religiosus, de quo est disputatio, vi voti paupertatis circa res pretio æstimabiles, sicut se habebat vi voti simpliciter castitatis ante Constitutionem Gregorii XIII. circa matrimonium: Utrumque enim votum solum est simplex; habetque id, quod necessarium est, ut status Religiosus constituitur: atqui matrimonium irritum à tali Religioso ante Constitutionem Gregorii XIII. quæ incipit: *Ascendente Domino*, erat validum: ergo idem dicendum est de facto de dispositione facta ab his Religiosis contra votum paupertatis: paritas hæc variis formis urgeri potest.

217. Probatur tertio: Idem talis dispositio esset invalida, quia facta esset ab habente paupertatis votum: sed hæc ratio nullius roboris est: ergo est valida. Probatur minor: Votum paupertatis, dummodo sit simplex, non auferit dominium rerum temporalium, sed solum exigit, ut dispositio fiat ex nutu, & licentia Prælati: ita ut sine illa solum sit infidelis, & peccaminosa dispositio: ergo ratio.

tionē voti non redditur nulla quæcumque dispositio facta à prædictis Religiosis.

218 Dico secundò: Contractus, dispositioneque per viam ultimæ voluntatis celebratæ ab his Religiosis de rebus circa quas habent dominium, non solum sunt validæ, sed etiam firmæ, & irrevocabiles à Superioribus. Probat primò: Ut prædictæ dispositiones veniant annullandæ, necesse est, ut daretur aliquid jus infirmans, aut præcipiens annullationem illarum: idè enim minorum, & pupillorum, contractus annullandi veniunt, quia expressè à jure disponitur: atqui nullam jus, aut positivum, aut Canonicum, aut municipale Societatis datur, præcipiens annullare dispositiones factas ab his Religiosis de bonis, quorum dominium habent: ergo sunt firmæ, & irrevocabiles.

219 Probat secundò cum Cardin. de Lugo, evolventi alià viâ pariterem suprà expensam de voto simplici castitatis: Contractus initus de facto ab his Religiosis de rebus pretio æstimabilibus, & temporalibus eodem modo se habet nunc, sicut se habebat contractus matrimonialis eorundem ante Constitutionem præallegatam *Ascendente Domino*: atqui ante

prædictam Constitutionem contractus matrimonialis initus ab illis, erat irrevocabilis, nihil obstante voto simplici castitatis: ergo idem dicendum erit de contractibus circa res temporales celebratis nunc ab his personis à voto simplici paupertatis impeditis. Urgetur hoc ipsum aliter. Ideo de facto contractus matrimonialis exequutus ab his Religiosis non est irrevocabilis, quia datur jus positivum in contractum, præcipiens, ut tale matrimonium dirimatur; atqui nullum datur jus, præcipiens, ut infirmetur cæteri contractus contra votum simplex paupertatis: ergo, &c.

220 Obijcies primò contra primam conclusionem ex cap. 2. de Testam. in 6. ubi habetur, Religiosum non habere *Velle*, aut *Nolle*; sed ut contractus sit validus, requiritur liber consensus contrahentis: ergo omnis contractus initus à vero Religioso (quales sunt illi de quibus in præsentì agimus) est ita tim nullus: secundò, Religiosus est mortuus sæculo, & mundo, atque ideo, ut refert Surinus tom. 4. cap. 9. in Vita *Arsenii*, dum Imperator Arcadius illi dono misisset omnia Vætigalia Ægypti, ut pauperibus, Monasteriis, & aliis piis operibus distribuere: Arsenius respondit: *Pecunie distributio nequa-*

quam

quam ad me pertinet, quia jam sum mundo mortuus; mortui vero nulla est actio. Quod ipsum ex Sanctis Patribus, & aliis historicis firmatur: ergo nequit validè contractus ullos celebrare. Resp. ad primum distinguendo majorem: Non habet velle, & nolle, quo licitè possit uti contra voluntatem Superioris, concedo: quo possit validè uti, subdistinguo: Religiosus solemniter professus, concedo: ligatus solum simplici voto paupertatis, & speciali jure suffultus, ut possit retinere dominium, nego. Unde constat ad secundum. Ad quod præterea dicendum est, quod accipere eleemosynas in pauperes distribuendas, non est contra substantiam Religionis, sed solum contra nimiam abstractionem status Monachalis à rebus temporalium commercio, etiam pio.

221 Obijcies secundò: Religiosus comparatur servo, ut omnium tenet Navarr. *consil. 14. de Stat. Monach. n. 8.* & plures alii: atqui contractus initus à servo sine domini facultate est statim nullus: ergo & cum juris Religiosi. Huic argumento factum jam est abunde satis in solutione ad objectionem secundam, subseccionè prima hujus sectionis. Nunc autem addo cum P. Suar. ubi suprà cap. 4. n. 9. comparationem Religiosi cum

servo solum esse ratione voti obedientiæ, & propter humilitatem; & subjectionem quam debet Superiori, sicut servus domino, non autem debere esse (imò nec potest esse) in omnibus.

222 Obijcies tertio contra secundam conclusionem ex P. Suar. Quodcumque votum emissum à prædictis Religiosis, licet sit validum absque licentia Prælati, est tamen irritabile à Superiore, ut tenent omnes cum D. Thoma; ergo etiam contractus, & promissio facta in favorem hominum sine licentia Prælati: Hoc argumentum, licet alià viâ, tactum jam, discussumque à nobis est. Respondeo ergo negando consequentiam: ratio inter utrumque dispar est, primò, quia promissiones Deo factæ, sunt actus voluntatis, cujus nullum dominium habet subditus ob votum obedientiæ: cum ergo per obedientiæ votum Scholaris Societatis abdicet à se omne dominium voluntatis, eodem modo ac Professorus; ideo vota illius possunt à Prælo irritari. Cæterum circa bona sua temporalia non se habet sicut Professorus, nec Superior habet circa illa, eam dispositionem, quam circa bona Professorum: secundò, quia mitius agitur cum Deo, quam cum hominibus, ut ex leg. *Celsus, ff. de Recept. arbitr.* suprà jam diximus.

Præ-

223 Præterea argumen-
tum retorquetur hoc pacto : Pa-
ter potest irritare vota realia
emissa à filiofamilias absque ejus
consensu, ut tenent omnes, imò
& emissa post vigesimum quin-
tum annum, ut plurimis citatis,
tenet P. Sanch. 6. de Matrim.
disp. 39. n. 10. nosque jam sta-
tissimus : ergo etiam poterit irri-
tare contractus initos à filio sine
ejus licentia : quod est aperte
contra leg. Tam ex contractibus
57. ff. de Judiciis leg. Filiusfa-
milias ex omnibus 38. ff. de Ast.
& obligat. §. Inutilis : Infit. de
Inutil. stipulat. & leg. fin. §.
Pupillus ; ff. de Verb. obligat.
& plures alias ; firmat, illustrat-
que Ant. Gomez tom. 2. Variar.
cap. 1. n. 2. ergo quia datur disc-
rimen inter promissiones fac-
tas Deo, & contractus, prom-
issionesque factas homini ab illo,
qui habet dominium rerum sua-
rum rerum ; quale certum est
habere Scholares, & Coadjuto-
res non formatos nostra Societa-
tis : sicut itidem datur discrimen
inter contractus initos à pupillo
non authorato, qui veniunt an-
nullandi, & contractus casus
nostri : Ideo enim pupillorum
contractus annullandi veniunt ;
quia datur expressum jus illos
præcipiens infirmare, ut de il-
lis agentes diximus. At nullum
invenitur, præcipiens annulla-
re contractus in presenti disputa-
tione discussos.

SECTIO VIII.

AN, ET QUOMODO PRO-
DIGO INTERDICTUM SIT CON-
TRAHERE ?

224 **P**RODIGUS, qui
ita dicitur, ut multis placet cum
Baldo in leg. Is cui lege, ff. de
Testam. quia à recto suarum ac-
tionum regimine procul est, jux-
ta Ulpianum verò leg. 1. ff. de
Curator. furioso, prodigus est,
qui neque tempus, neque finem
expensarum habet ; sed bona sua
dilacerando, & dissipando pro-
dit. Hujusce farinae hominibus
solet jus assignare curatorem, in-
terdicereque bonorum suorum
administrationem, ne ipsa us-
que ad egestatem miseram sui,
uxoris, ac filiorum inconsulto
destant, ac dilapident. De
hoc ergo prodigo plurima à Ju-
ristis exagitantur, quæ profecto
copiose, ac erudite versat An-
dreas Tachinus lib. 2. Controv.
à cap. 64. & Ant. Gomez tom.
2. Variar. cap. 14. à num. 3.
Nos autem selectiora, difficilio-
raque trademus ; certa que prius
dabimus, ut deinde, quæ jur-
idicum nodum continent, dissol-
vamus.

225 Et in primis certum
apud omnes est, prodigum de-
beri citari à Judice ad interd-
tionem suorum bonorum ; ut
rec-

redè animadvertit Gomez ; quia
agitur de magno ipsius præjudi-
cicio, tum in honore, tum in
libertate, tum in bonis ; argu-
mentum textus in leg. nam ita
dicitur ; ff. de Adopt. Insuper cer-
tum est apud omnes, uno excep-
to, quem scierim Bart. in leg.
Is cui bonis, ff. de Verb. obligat.
Prodigo interdictam esse bono-
rum administrationem eo solùm,
quòd iudex prohibeat omnibus
cum illo contrahere, quia pro-
digus est. Nam tali prohibitione
evidenter declarat Iudex men-
tem suam in eo esse, ne prodigus
suorum bonorum administratio-
nem habeat : si etenim cum aliis
contrahere nequit vi judicis sen-
tentiar, qualiter libera bonorum
administratio relinqui potest ?

226 Certum præterea est,
quòd ut contractus initus cum
prodigo, cui interdicta sit à Ju-
dice bonorum administratio, sit
nullus (modo præterea stabilien-
do) sufficit, quòd interdictum
publicatum sit, & nullo modo
requiritur privata noticia cu-
jusvis contrahentis : cujus ratio
est ; quia privatus error præjudi-
care nequit legis auctoritati, &
vi, sed solùm communis error,
ex celeberrimo textu in leg. Phi-
lippus Barbarius, ff. de Offic.
Præt. & ideo in leg. Si pupillus,
§. De quo, & §. Proscribere, ff.
de Infitior. deciditur, prohibi-
tionem factam, ne quis cum Inf-

titore contrahat, publicandam
esse, alioquin non valere.

227 Dico primò : Prodi-
gus, cui legitime à Judice cu-
rator datus est, & qui in re pro-
digus est, nullum contractum
celebrare valet, si à curatore
non auctoriter ; adeo ut nec ite
conscientia obliget talis con-
tractus : est communis apud om-
nes Juris Interpretes in leg. Is
cui allegata. Constatque ex leg.
Julianus 10. de Curator. furio-
so, &c. ubi Ulpianus : Julianus
scribit, eos, quibus per præto-
rem bonis interdictum est, nihil trans-
ferre posse ad aliquem ; quia in
bonis non habeant ; cum eis dimi-
nutio sit interdicta : Insuper ex
repetita leg. Is cui bonis, ff. de
Verb. obligat. ibi : Is cui bonis
interdictum est tradere non po-
test, nec promittendo obligari, &
ideo nec fidejussor intervenire
potest pro eo. Hoc ipsum evin-
citur ex leg. 1. & sequent. Cod.
de Curator. furioso, & prodige,
&c. §. Item prodigus. Infit. Qui-
bus non est permissum fac. testam.,
& leg. Regia 5. tit. 11. part. 6.
& leg. 13. tit. 1. part. 6.

228 Ex quibus arguitur
primò : Dum lex positive resti-
tuit translationi dominii, restitit
etiam valori contractus, ita ut
nec naturalem obligationem re-
linquat : atqui prædictæ leges
aperte restitunt translationi do-
minii ex contractu prodigi cura-

tozem habentis: ergo &c. Arguitur secundo, præsertim ex allegata lege *Is cui bonis*: contractui naturaliter valido potest accedere fidejussor, ut sæpius à nobis supra ingeminatum est: atqui contractui prodigi per Prætozem interdicti fidejussor accedere nequit: ergo nec naturaliter tenet. Probatzr secundò: Prodigus curatorem habens, æquiparatur in jure furioso: leg. *Is qui*, ff. de Tutor. & Curator. &c. sed furiosus nec naturaliter obligatur: ergo nec prodigus: Quod adeo verum est, ut etiam si juramentum accedat, nulla obligatio ex illo nascatur: ut bene notant Fachin. 2. *Controv. 65.* & Gomez ubi supra, n. 32. cum communi: quia juramentum non purgat defectum iudicii; & ideo, licet alii contractus jure prohibiti, saltem ex Religione teneant, si juramento valentur: ut habetur *Auth. Sacramenta puer. Cod. de Acquir. rer. dominio*; & cap. *Licet mulieres*: cap. cum contingat: de Jur. jur. & aliis plurimis, quæ dedimus agentes de Juratis contractibus; contractus tamen prodigi nullam vim ex juramento acquirat: nimirum quia illi contractus non sunt irriti ob defectum iudicii, sed solum lege positiva; contractus verò prodigi quasi ab intrinseco claudicant.

229 Sed notandum hoc prodigi contractus tenere in favorem prodigi; quia in hoc cõdici privilegio nuntiantur, ac contractus minorum, qui alios obligant sibi, licet illi nullis obligentur, ut dum de Pupillis, & minoribus egimus, sanctum relinquimus. Notandum idem est, nos consultò in hac prima conclusione adjecisse, & qui in re prodigus est, propter jam dicenda de illo, cui bonis esset interdicitum, cum in re prodigus non sit.

230 Dico secundò: Ille, qui in re non est prodigus, habet tamen curatorem à Judice designatum, illique interdicitur est bonorum administratio, si aliquos ineat contractus, non manet obligatus civiliter, bene verò naturaliter, & in foro conscientie. Prima pars de nullitate civili inconcussa est apud omnes: secunda verò de valore naturali propugnatur à Joan. Eadro, G. Eurioli, Institut. de Curatorib. Alberico in leg. *Si putes*, de Petit. hered. Odo. fred. Cyr. Aretin, Zaizo, Guidone, & plurimis Theojuristis contra Antonium Gomez ubi supra n. 31. Paulum Castrens. Alexandr. consil. 181. lib. 5. sequutos Bartholom. Baldum, & Salic. in leg. *Si putes*, Cod. de Pet. hered. & alios plures Juristas.

Pro

231 Probatzr conclusio: Si illi, qui in re pupillus non est, tutor à Judice detur, nulla est tutoris consignatio, & auctoritas, leg. *Seje*, ff. de Tutor. & Curat. datis ad his, &c.: ergo multo magis erit nulla auctoritas curatoris dati homini, qui in re non est prodigus; cum majus dedecus, ac nocumentum in hoc casu intercedat, quam in illo, qui reputatur pupillus, cum in re talis non sit.

232 Dico tertio: Qui in re est prodigus, curatorem tamen non habet designatum à Judice, nec illi prohibita est suorum bonorum administratio, potest quoscumque contractus, tam civiliter, quam naturaliter celebrare, licet sit notorie prodigus, Ita Glossa in leg. *Si cui*, & ibi Accurs. Bald. Barth. Alexand. & alii, quibus allegatis subscibit Anton. Gomez ubi supra num. 31. & Geogor. Lopez in leg. *Reglam 5. tit. 1. r. partit. 5.* contra Fachin. dicto lib. 2. *Controv. cap. 64.* Immola, Bellapertica, Cuman. Bertrando, & Bald. sibi contrarium consil. 29. lib. 2. & lib. 5. consil. 287. aliosque plures Juris Interpretes ad leg. *Is cui lege*, ff. de Testament.

233 Probatzr primò: Nulla est assignabilis radix unde ortum ducat nullitas, aut civilis, aut naturalis horum

contractuum: ergo utroque jure tenent. Antecedens probatur: Irritatio actus quoad civilem valorem induci non debet absque indubitabili, apertaque juris sanctione; quæ perfectò nulla pro casu nostro reperitur, ut argumentorum solutione constabit. Deinde: Is, qui in re est prodigus sufficienti rationis usu gaudet, aliàs non prodigus, sed aut furiosus, aut demens esset, insuper rerum suarum, & dominium, & administrationem habet expeditam: quandoquidem jus non aliter illis interdicit suarum rerum administrationem, nisi medià Judicis sententià, quam supponimus tunc non dari: ergo nulla est assignabilis radix nullitatis horum contractuum.

234 Probatzr secundò: Administratio bonorum hujus prodigi apud aliquem esse, tenendam est: atqui non apud curatorem, cum nullus adit: ergo apud ipsum: atqui dominium talium bonorum etiam habet: ergo potest de illis contrahere. Tertio: Si ille non posset per se ipsam contrahere, brevi temporis intercapedine teneretur mendicare, ut vitam posset ducere, nam ex una parte genio suo profecto plura dilapidaret: ex alia, cum nec per se ipsam, ut adversarii volunt, nec per curatorem, cum illum

M m

Illum non haberet, posset contrahere: ergo dicendum est, posse quoscumque contractus inire. Probatur tandem à contrario sensu, ex leg. suprâ allegata *Julianus 10. ff. de Curat. furioso, &c.* ubi ait *Ulpianus Eos, quibus per Prætores bonis interdicitum est, nihil transferre possunt*: ergo à contrario transferre poterunt, si per Prætores non sit eis interdicitum. Ex quibus tenendum est cum prælaudato *Gomez num. 32. in fine*: hunc prodigum, cui adhuc non est interdicta bonorum administratio, non amittere administrationem bonorum alterius, quam aliunde habeat, tum propter rationes suprâ elucidatas, tum paritate tutoris, qui etsi sit suspectus, non amittit ipso jure administrationem bonorum pupilli, ex leg. 3. §. *Prætoris, ff. de Suspectis tutor.*

235 Dico quartò: Prodigus, cui à Prætoze curator designatus est, obligatur ex delicto præsertim commissionis ad penam non solum corporalem, verum etiam pecuniariam. Ita *Mench. de Recuper. possess. tit. 9. num. 95.* *Fachin. ubi suprâ 449. 69.* *Palao numer. 11.* Ratio est primò: Quia cum sufficienti malitia, advertentique gaudeat, non est cur à pœna liberetur, per legem enim solum liberatur à pœna conventiona-

li, non verò à legali pœna, & ab ipsa lege inducta. Secundo: Quia etsi in jure prodigus per pronuntietur furioso, hoc est solum quod contractus, & negotiorum administratio; secus verò quoad punitionem delictorum. Advertit tamen optimè *Fachinus mitius ageudum esse cum isto prodigo, quam cum aliis, ob levitatem sui animi.*

236 Objicies primò contra primam conclusionem: Juxta tertiam conclusionem, ille, qui in re est prodigus, valide contrahit, dummodo à Judice non sit deputatus curator: atqui jus positivum juri naturali non opponitur: ergo prodigus nequit jure civili impediri, quo minus naturaliter possit contrahere. Urgetur aliter: Stando juri naturali, qui in re est prodigus, potest contrahere, dominiumque suarum rerum transferre: atqui jus positivum juri naturali, nec opponitur, nec illi derogat: ergo jure positivo extingui nequit obligatio naturalis. Hoc argumentum si quid probat, probat utique matrimonium clandestinum, professionem Religiosam ante decimum sextum annum; renuntiationem quo cum modo factam à Novitio, & plura alia valere naturaliter, cum seclusa prohibitione juris positivi valeret.

Ref-

Respondeo: ergo contractum prodigi valere naturaliter conditionatè, nimiram, nisi à jure, à Principe, vel Republica justas ob causas persona inhabilitetur ad contrahendum, obligatioque naturalis ex conventionem nascitur extinguatur: unde cum de facto personæ inhabilitantur, lex positiva neutquam naturali opponitur, sed auferit conditionem, sub qua contractus obligabat.

237 Objicies secundò cum *Gomez* contra secundam conclusionem, ex leg. *Hrensius, §. Caja, ff. de Boiâ.* semper in favorem sententiæ præsumendum est: cum hoc maximè auctoritati Judicum consular, ex leg. *Res iudicata, ff. de Reg. jur.* convenientisque est rectè Republicæ gubernationi, ne contrahentes decipiantur, ex leg. 1. §. *Qua sententiæ sine appellatione, &c.* & leg. 2. *Cod. Quando provocare non est necesse*: ergo dummodo à Judice alicui tanquam prodigo interdicitum sit bonorum administratio, contractus ab eo iniri, nec naturaliter tenent. Respondeo distinguendo consequens, nec naturaliter tenent in re, nego: quoad prudentum existimationem, subdistinguo: donec aperte constiterit, illum non esse prodigum, concedo: dum id constiterit, nego: jura objecta

solum probant, contractus judicandos omnino nullos in favorem sententiæ, usque dum certo constet, illum prodigum non esse: quod evenit passim in sententiâ justâ, juxta allegata, & probata, sed quæ in rei veritate fallit, quia res in se non est, qualis ex probationibus constar.

238 Objicies tertio, leg. 1. §. *Idem Pomponius, ff. Quod falso tutore gestum, &c.* in qua deciditur, facta à tutore minus legitimo valida esse, ob Prætoris auctoritatem: ergo à contrario, facta à prodigo, qui talis in re non est, sed per Prætoris sententiam, valida non sunt propter Prætoris auctoritatem. Hoc argumentum à contrario variis aliis paritatibus à jure petitis efformari potest. Respondeo ergo negando consequentiam, discriminis ratio est: quia quod acta à tutore minus legitimo teneant, cedit tum in favorem pupilli, tum in decus, & honorem ipsius tutoris: ceterum quod acta ab illo, qui in re est sui compos, & non prodigus, nec naturaliter vigeant, nec dum in alicujus favorem, aut honorem redundat, quin etiam in perniciem, dehonestamentumque hominis in re sani, & morigerati cedit.

239 Objicies quartò

M m 2

CIII

cum Fachino: Contractus initus à tali juridicè, & non in re prodigo saltem erit naturaliter nullus, dum ei assignatus est curator non præcisè ad instantiam partis, eoque non auditò, sed in iudicio contradictorio, nam in tali eventu; eo ipso, quod condemnatus appellacionem non interposuit, sententiæ condemnatorie se subjecit, ex leg. 1. ff. *Qua sententiæ sine appellat. rescindantur*, & leg. 2. *Quando provocare non est necesse*. Cujus ratio est, quia tunc sententiæ in iudicio contradictorio non est lata contra jus constitutionis; sed contra jus litigatoris: cui videtur cedere, eo quod appellacionem non interponit: ergo tunc, nec naturaliter obligatur. Respondeo, argumentum solum probare, quod pro foro externo invalide contraheret ille prodigus, & quod fortior esset præsumptio contra ejus prodigalitatem in illo casu, quam si ipso non comparente administratio esset illi interdicta: cæterum quod ipse non appellaret, nec probat aperte esse prodigum, nec quod velit cedere jure, quod habet, ut naturaliter valide contrahat, potest enim appellacionem omittre, vel quia prudenter timet, illum non obtenturum apud Judicem *ad quem*, sicut non obtinuit apud

Judicem à quo, vel propter animi pusillanimitatem, aut desidiæ, aut ob alias causas.

240 Objicies quintò contra tertiam conclusionem, leg. 1. ff. *de Curatore furioso*, &c. ubi Ulpianus ait: *Legè duodecim Tabularum prodigo interdicitur bonorum suorum administratio, quoa quidem moribus ab initio introductum est*, consonant leg. *Si cui lego*, ff. *de Acquir. heredit.* & aliq. plures. Ex quibus arguitur primò: Id quod jure ipso interdicitur, nullum est, etiam si non accedat officium Judicis: atqui jure ipso duodecim Tabularum illi, qui in re est prodigus, interdicitur bonorum suorum administratio: ergo quæcumque administratio facta ab illo est statim nulla. Arguitur secundò: Nullitas contractuum prodigi non oritur à sententiâ Prætoris, sed ab ipso jure. Prætor etenim solum exequitur interdictum à lege injungente, ut nec prodigus cum aliis, neque è converso contractus fiant: ergo tales contractus independentèr à Judicis decreto nulli omnino sunt.

241 Respondeo primò: Prodigo interdictum esse bonorum administrationem lege duodecim Tabularum sine interventu, & declaratione Judicis, nego: medio Judice, &

il.

illius sententiâ, concedo: ac proinde usque dum accedat sententiâ Judicis administratio est apud prodigum. Secundò respondeo distinguendo majorem: Id quod ipso jure interdicitur, est nullum, etiam si non accedat officium Judicis per sententiâ declaratoriam delicti, nego: per sententiâ condemnatoriam, concedo: ut etenim communissima sententiâ fert in tractatu de legibus, leges pœnales privantes dominio, & jurisdictione, etiam si exprimant, *ipso facto, ipso jure* privare; semper egent sententiâ declaratoriâ criminis.

242 Objicies sextò: Prodigus in jure æquiparatur furioso, leg. *Is qui*, §. *fin.* ff. *de Tutor. & Curat. datis ab his*, &c. leg. *Certi conditio*, ff. *de Rebus creditis*, & *si certum*, &c. leg. *Falcinius*, §. *Adeo*, ff. *Quibus ex causis in possess. eat.* &c. atqui furiosus, nec naturaliter obligatur ante omnem sententiâ Judicis: ergo nec prodigus. Minor constat ex leg. *In negotiis*, leg. ff. *de Reg. jur.* cum concordantibus. Secundò: Notorium æquiparatur sententiâ, leg. *Si verò pro condemnato*, §. 1. ff. *Qui satis dare cogantur*, leg. *Emptorem*, ff. *de Act. empt.* & aliis: ergo qui est notoriè prodigus, perinde habendus erit, ac ille, qui per sententiâ in-

terdicta est bonorum administratio.

243 Respondeo ad primum, ex Anton. Gomez, & aliis cum Glossa, distinguendo majorem: Prodigus æquiparatur furioso, imò etiam pupillo post factam interdictionem suorum bonorum, concedo: ante illam, nego: Ad secundum, ex Baldo in leg. *Is cui lego*, ff. *de Testament.* Jasson, & pluribus aliis, distinguendo antecedens: notorium æquiparatur sententiâ, quoad juris effectus, nego: quoad probationem, & liquidationem facti, concedo: quod notorium est probatione non indiget.

244 Objicies septimò, leg. *Si quis cum sciret in sine*, ff. *de Usucap. pro emptore*, in cuius specie habetur: quod ille, qui emit ab eo, de quo scit, protinus male consumpturum, & in pravum usum pretium distraendum, non est in bona fide, nec obligat sibi venditori, nec potest ullà viâ contra eum agere: atqui contrahens cum notoriè prodigo, scit, illum dilapidaturum rem subiectam contractui: ergo in mala fide est, nec prodigum sibi obligat. Respondeo negando consequentiam: distparatio est, quia lex *Cum sciret*, loquitur de eo, qui evidenter cognoscit, eum à quo emit, statim male con-

contempturam pretium incertum, & determinatum pravum usum, v. g. in ludo, aut cum meretricie: tunc siquidem emens videtur suâ culpâ alterius crimini concurre: Ast qui cum notoriâ prodigo contrahit, non scie videtur, illum iniquè distractorum pretium, potest enim in sui, aut familiæ necessaria dispendere.

245 Obijcies octavo, leg. *fin. §. 1. Cod. de Sententia parvi*, in qua, de patre profusè dilapidante filiorum bona, ait Imperator: *Nam si patria potestate ad corrumpendi, atque profundè dendi patrimonii licentiam abutitur, & furioso, ac dementi, item prodigo omnium vitiorum seruo, non est eorum pecunia committenda, quin ab administratione fugiat*: ergo qui prodigus est, nec suorum, nec aliorum bonorum administrationem potest habere; ac proinde, nec validos contractus inire, distinguo consequens: ergo non potest habere administrationem, si à iudice interdicitur, ut interdici debet, concedo: seclusâ prohibitione, & interdici, nego: constat solutio ex verbis ipsius legis. Nam illa verba: *Non est eorum pecunia committenda*, ad iudicem ipsum concernunt, ipsiusque sententiam exposcunt: idemque in-

nuic verbum illud *fugiat*, hoc est, iudex in se caveat, ut explicat Interpretes. Atque hæc de prodigo discessisse sufficiant.

SECTIO IX.

ALIAE PERSONÆ AD contrahendum inhabiles restrictim recensentur.

246 PERSONÆ aliquæ; præter illas, de quibus in antecedentibus questionibus sermo fuit nobis, interdiciuntur, inhabilitanturque à jure, ne contrahere possint; de quibus brevi calano expediam resolutionem dabimus: quia specialem difficultatem in puncto juris non præferunt; sed solum veluti perfunctoriam de illis mentionem exigunt.

247 Primò igitur impediuntur contrahere præsertim contracta emptionis, & venditionis, aut donationem accipere, iudices omnes, qui temporalem jurisdictionem exercent, neque non eorum domestici, & ministri, nimirum eo in loco, ubi jurisdictionem exercent; quod si contractum aliquem incant, irritus prorsus, & nullius roboris decernitur, ut habetur, leg. *Unica. §. 2. Cod. de Contractibus iudicum*, ubi dicitur:

citur: *Provincias verò moderatores non solum donationes, sed emptiones quaruncumque mobilium, & immobilium (præter eas, quæ ad alimoniam, vel vestes pertinent) & adificationes, licet sacri apices aliquid eorum permisissent, penitus interdiciemus, ne ratum sit, quod his donatione, vel venditione datum sit*, constat etiam ex leg. *Principali, & Præsidis, ff. Si certum petatur*. Imò iudex contractum hanc prohibitum celebrans, cogitur rem vendenti restituere, & estimationem filico reddere in quadruplum, ex leg. *Auferetur, §. Quod à Præside, ff. de Jure fisci, leg. Non licet, ff. de Contrahend. empt.* Idem viget jure nostro municipalitatis, leg. *2. tit. 6. lib. 3. Novæ Collect. & leg. 33. tit. 4. ejusdem lib. 3.* extensivè ad ministros suos, vulgò *Alguaziles*, ne per se, aut per interpositam personam emere possint, quæ publica substatione, & per executivam sententiam venduntur: atque idèo antequam jurisdictionem accipiant Provinciarum correctores, vulgò *Alcaldes mayores*, juramentum emittant, abstinendi se ab omni negotiatione: Utrum autem seclusis omni fraude, dolo, aut metu (quod moraliter impossibile esse, & ratio. & experientia convincunt) licet possint prædici correctores

contrahere: ad tractatum de emptione, & venditione pertinet.

248 Secundò impediuntur tutor cum pupillo, & curator cum minore de ipsorum bonis contrahere; adeo ut nec per se ipsos, nec per alios possint de his rebus contractum inire; quod si exquantur, contractus non solum est ipso jure nullus, sed condemnatur in quadruplum tutor, aut curator: ut aperte deciditur leg. *Non licet 46. ff. de Contrahend. empt.* ibi: *Non licet ex officio, quod administrat quis, emere quid, vel per se, vel per aliam personam, alioquin non tantum rem amittit, sed in quadruplum convenitur, idem habetur leg. Si in emptione, §. fin. ff. Eodem, & leg. Regia 4. tit. 6. lib. 5. Novæ Compilat. ubi dicitur: E desimos, que ninguno de los guardadores puede comprar ninguna de las cosas, que fueren de aquél, que tiene en guarda*. Ubi, ut benè cum aliis advertit Guierrez de Tutelis, 2. part. capit. 15. num. 12. & Azbedo, & Matienzo in prædictam Legem Regni, nomine emptionis omnino contractus intelligitur argument. textus in leg. *Statu liberi, §. Quintus, ff. de Statu liberi*.

250 Cæterum tutori, & curatori permittitur cum pupillo

pillo, & minore contrahere in causa necessaria, & interveniente decreto Judicis, aut saltem licentia contoris: manent tamen semper pupillis, & minori beneficium restitutionis in integrum, si constitit, litem fuisse, ut ex leg. *Cum ipse*, Cod. de Contrahend. empt. tenent Glossa, Anton. Gomez ubi supra, 2. *variar. cap. 14. in fine*, Gutierrez nuper allegatus, num. 8. & alii, quod verum est, adhuc in Regno Castellæ, ut tenet P. Onate hic. Hoc ipsum, quod dictum est de tutore, & curatore, merito extendunt Doctores, ad executores testamentorum, negotiorum gestores, procuratores, & quoscumque alios, qui vel officio sponte à se suscepto, vel à superiore commisso bona aliorum administrant, de quibus nullum contractum celebrare possunt, nisi aut intervenit Judicis, aut ex consensu coexecutoris.

251. Tertiò: Impeditur Advocatus contrahere cum suo cliente, illo nimirum cuius causam agit, & defendit constat ex leg. 6. Cod. de Populando, ubi: *Præterea nullum cum sollicitatore contractum, quem in propriam recepit fidem, inquit Advocatus, nullam passionem.* Cujus ratio est, quia ratione defensionis pendens presumitur, clientem in contractum ve-

nire, ob timorem majoris damni, si in lite succumbat, eo quod Advocatus defensionem segniter, & inepte det operam: Unde talis contractus reducendus erit ad contractus metu gravi initos, pronuntiandumque de illo, juxta ea, quæ Disp. II. à nobis latè discussa sunt circa contractus meticulosos: ceterum si prorsus exulet fraus, aut metus, sponteque velit contrahere cliens, perinde ac si nulla interveniret lis, aut necessitudo cum Advocato, tunc cum Glossa tenendum est, talem contractum subsistere.

252. Quartò: Juxta nonnullorum sententiam, impeditur Medicus contrahere cum infirmo, cujus saluti actu invigilat; ducantur hi Authores ex leg. *Si Medicus*, ff. de Extraord. cognition. ubi Ulpianus: *Si Medicus, cui curandos suos oculos, qui eis laborabat, commiserat, periculum amittendorum eorum per adversa medicamenta inferendo, compulsi, ut ei possessionem suas contra fidem bonam ager venderet in civile factum Præses Provinciae coerceat, remque restitui jubeat.* Sed profectò cum in causa hujus legis intervenisset mala fides, fraus, & compulsio, metusque cecitatis injustissime incassos, propterque merito exillimavit Ulpianus rescindendum esse talem con-

tractum, & aliunde nullibi reperitur prohibitus contractus celebratus à Medico cum ægroto suo, non puto, extendendam esse interdictionem hanc ad omnes contractus Medicorum, in quibus fraus omnis, & metus absit.

253. Quintò: Impeditur ad contrahendum uxor sine tacita, aut expressa, aut interpretativa licentia mariti; ut constat ex pluribus legibus juris communis, præsertim ex celebri Authent. *Si qua mulier*, & ex leg. *Regia 2. tit. 3. lib. 5. Novæ Collect.* ubi dicitur: *Mandamos, que el marido pueda dar licencia general à su muger para contraher, y para hazer todo aquello, que no podia hazer sin su licencia; y si el marido se la diere, vala todo lo que la muger fiziere por virtud de la dicha licencia.* Quod verum est, non solum de contractibus; sed etiam de distractibus, & quasi contractibus, ut in eadem lege deciditur per hæc verba: *Assimesmo no se puede apartar, ni desistir de ningun contrato, que à ella toque, ni dar à otro por libre de el.* Insuper prohibetur distracti mulieri, ne possit fidejungere adhuc ex licentia mariti, ut habetur toto titulo *Ad Senatuf. Consultum Velejanum*, & leg. *Regia 7. tit. 3. lib. 5. Novæ Collect.* Præterea impediuntur ipsi

conjuges ne mutuo, & ad invicem possint sibi donare, nisi in illis casibus, & circumstantiis, & ob eos fines, qui toto titulo de *Donationibus inter vivos*, & uxorem recententur: cujus ratio est, ne scilicet alter conjux amore confortis succensus in pauperem redigatur, ut alterum locupletet.

254. Ceterum aliqui casus excipiuntur, in quibus potest uxor sine mariti licentia adhuc interpretativa contrahere, actusque juridicos exercere. Potest enim hereditatem adire, maxime cum beneficio inventarii, ut habetur expressè leg. 1. tit. 3. lib. 5. *Novæ Collect.* ubi: *Pero permitimos, que pueda aceptar sin la dicha licencia del marido qualquiera herencia ex testamento, & ab intestato, con beneficio de inventario, & non de otra manera.* Similiter ex communi Interpretem suffragium, potest quemcumque alium contractum inire, dummodo ex illo certum, & indubitatum lucrum, & emolumentum ipsi adveniat.

255. Sextò: Inter impeditos ad contrahendum numeratur à Doctores usurarius. Et quidem citra omne dubium est, nullo modo posse ipsum contractum usurarium celebrare, ad hanc enim propter injustitiam quam secum affert, omnes

sunt impediri. Unde solùm de contractu celebrato ab usurario ex pecunia fenebrì, & quo alienat usuras ex antecedenti contractu acquisitus potest esse dubium: De quo certum apud omnes est, quod stando sententiæ (de qua in tractatu de mutuo, & usuris, Deo auspice, ex professo disceptatio nobis erit) propugnanti, usurarum dominium acquiri ipsâ commixtione cum pecunia aliunde habita ab usurario, ex leg. *Quoties, ff. de Solutioibus*, & aliis juribus, tunc si usurarius ex tali pecunia jam permixta contrahat, valide contrahit. Ast si usurarum dominium non sit penes ipsum, tunc quomodocumque circa illas contrahat, contrahet sanè de re aliena, eodemmodo ac fur de re furtiva, simoniacus de pretio acquisito pro re sacra, depositarius de re apud ipsum deposita, & sic de aliis: qui omnes contractus, cum sint de re aliena, utrùm valeant, an irriti sint? dicendum erit, ex his quæ Disputatione sequenti dixerimus circa contractus de re aliena.

256 Septimo: Communiter inter impeditos ad contrahendum referentur Beneficiati, & Rectores Ecclesiæ. De quibus certum est posse valide, & licite contrahere de rebus patrimonialibus, quas possunt; in quos voluerint, usus expendere. Insuper certum est, posse quoslibetq; contractus celebra-

re de parte illa proventuum Ecclesiasticorum, quæ ad congruam sui sustentationem necessaria computabitur, cum de illa (nisi Religiosus sic) pleno dominio gaudeant: unde dubium totum devolvitur ad illam proventuum partem, quæ necessaria non est ad congruam sui sustentationem. De qua communissima sententia, quam solide, ac eruditè versat Card. de Lugo, tuetur posse valide, non tamen licite contrahere. Ratio igitur pro valore talium contractuum est. 1.

Quia Beneficiatus est verus dominus talium proventuum, & aliunde est capax transferendi illorum dominium. 2. Quia nullibi invenitur irritatio horum contractuum. 3. Quia si tales contractus essent, aut ipso jure nulli, aut per Judicem irritandi, cum passim hiant, saltem aliquando aliquis Judex Ecclesiasticus illos rescinderet, quod nunquam executum experimur, aut legimus: Quod verò illicitè à Beneficiatis similes proventus in usus non pios distraherent, communis est Theologorum sententia, ad eum præcatus Card. de Lugo demonstrat, obligationem expendendi ea bona in usus pios non solùm esse de jure humano, sed etiam de Divino, & Naturali: Hoc autem ex professo disquirere, definireque utpote à nostro instituto alienam, consulto præmittimus

DIS-

DISPUTATIO V.

DE CONTRACTUUM MATERIA.

MAteria proxima contractuum, sive præcipuum objectum, circa quod versatur contrahentium consensus est translatio juris, seu domini, unde materia remota erunt res ipsæ, quæ in contractum deduci possunt, & quarum, aut dominium, aut ususfructus, aut possessionem paciscentes ipsi acquirere pertentant: igitur de aliquibus rebus sub Judice, dubioque est, an possint esse materia contractus validi: de quibus singillatim disputandum erit; ita tamen, ut ab illis, qui ferè nullam à jure difficultatem hauriunt, brevi expediamur, ut tempus, atque opera pro difficilioribus, disputationeque dignis supersit.

SECTIO I.

UTRUM RES IMPOSSIBILIS, propria, non existens, & inestimabilis possit esse materia contractus?

DICO statim primò: Res impossibilis, sive metaphysicè, sive physicè talis, nullo modo potest esse materia contractus: Res verò solùm moraliter impossibilis, ita materia contractus esse potest, ut con-

tractus teneatur vincere quantum est in se impossibilitatem moralem. Prima pars, quæ indubitata est apud omnes, probatur primò, ex Regula *Ad impossibile, de Reg. jur. in 6. Sed impossibile nemo tenetur.* Et leg. *Impossibilium, ff. de Reg. jur. Impossibilium nulla est obligatio.* Et leg. *Verum 31. ff. eod. Quod impossibile est, nec pactio, nec stipulatio potest comprehendendi.* Ex quibus sic à posteriori probatur conclusio: Quoties ex pacto nulla obligatio oritur, contractus est nullus; sed

N n 2

ex